

De gemeente Kockengen en haar veldwachters, 1827 - 1839

K.J. Onderweegs

De la Reystraat 63, 3851 BG Ermelo

Dit is het tweede artikel in een korte reeks over de veldwachters in de gemeente Kockengen in de 19de eeuw.

Kockengense burgemeesters in het tweede kwart der 19de eeuw

In mijn verhaal over de Kockengense veldwachter Jacob Spee Schreuder¹ maakten we kennis met burgemeester G.D. van 't Riet.² Hij bleef hoofd van de gemeente Kockengen tot in 1832. In 1833 werd J.B. Duisenberg² als burgemeester geïnstalleerd. Nadat tussen 1825 en 1833 de functie van gemeentesecretaris door een ander werd vervuld, werden in de persoon van Duisenberg en zijn opvolger O.W. van Geijtenbeek (1837 - 1850) beide functies weer verenigd.³

Jan Bleumink veldwachter van Kockengen

Na het ontslag van J.S. Schreuder werd Jan Bleumink, 38 jaar oud, door de burgemeester, G.D. van 't Riet, in 1827 bij de Gouverneur van Utrecht als nieuwe veldwachter van Kockengen voorgedragen.⁴ Hij was naar de mening van de burgemeester en de gemeenteraad de geschiktste kandidaat en voldeed aan de vereiste kwalificaties.

Als antecedenten had Bleumink opgegeven dat hij als conscrit (dienstplichtige) van 1812 tot 1814 in het Franse leger had gediend.⁵ Daarna was hij van 1814 tot 1820 in Nederlandse krijgsdienst geweest.⁵ Hij had deelgenomen aan grote veldtochten in 1813, 1814 en 1815,⁵ waaronder de slag bij Waterloo. Hij stond dus zijn mannetje wel.

De Gouverneur benoemde hem op 21 februari 1827 tot veldwachter van Kockengen.⁶ Op voordracht van de burgemeester werd hij op 28 maart 1827 door de Gouverneur tevens benoemd tot buitengewoon opziener der Jacht en Visserij.^{7,8} Dit stelde hem in staat om op te treden tegen de stropers, die zeer actief waren in de velden rondom het dorp.

Taken met betrekking tot de nachtwacht

In die tijd was de onveiligheid op het platteland soms groot, hetgeen de overheid in 1814 al noopte tot de invoering van stille nachtwachten,⁹ dat wil zeggen wachter die zonder klep of ratel hun rondgang door het dorp maakten. In 1828 werd het reglement op de nacht- of stille wachten vervangen.¹⁰

Wat had de veldwachter nu met die stille wachten te maken?

Indien iemand niet zelf de nachtwachtdienst zou vervullen, maar daarvoor een plaatsvervanger had ingehuurd, moest hij volgens Art. 5 van het nieuwe reglement dat uiterlijk 6 uur van te voren bij de veldwachter aanmelden en daarbij de naam van de plaatsvervanger opgeven. De veldwachter moest dan vaststellen of de plaatsvervanger acceptabel was en hem niet later dan 3 uur voor de aanvang van de nachtdienst mededelen of hij was toegelaten.

Volgens Art. 7 moest de veldwachter bovendien de wapens aan de 's nachts dienstdoende wachten afgeven, behalve in de Spengense Buurt. Daar zorgde de aflopende wacht voor de distributie van de wapens voor de komende nacht.

De aangehouden verdachten werden 's morgens overgedragen aan de burgemeester of de eerst aanwezige assessor (= wethouder) en, volgens Art. 13, onder toezicht gesteld van de veldwachter.

Voorts moesten de agenten van politie, de veldwachter, de bode, de klepwaker en andere gemeente-ambtenaren toezien op de naleving van het reglement, terwijl de burgers werd verzocht hetzelfde te doen.

Afb. 1. Nachtwacht in de 19de eeuw, met een zijdgeweer (sabel), een rotting en een ratel ter alarmering.

Deurwaarder

Jan Bleumink werd ook benoemd als deurwaarder der directe plaatselijke belastingen. De burgemeester beklaagde zich echter bij de Gouverneur omtrent Bleuminks uitvoering van de dienst als deurwaarder.¹¹ Het ging hier om de dagen en tijden waarop de veldwachter beschikbaar moest zijn voor de commiezen die hij diende te vergezellen. De Gouverneur was het hiermee eens¹¹ en gaf de klacht door aan de Controleur der Directe Belastingen te IJsselstein.¹² Hierop volgde een briefwisseling met de burgemeester van Kockengen om tot een redelijke oplossing te komen,¹² daar de veldwachter toch ook zijn ronde moest doen in de gemeente. Besloten werd dat de veldwachter elke dinsdag en donderdag beschikbaar moest blijven voor de belastingambtenaren.¹³ Men moet hierbij wel bedenken dat de veldwachter zijn ronde altijd lopend moest doen en daar dus veel tijd mee kwijt was, en dat hij tevens nog gemeentebode was.

Bemoeienissen van hogerhand

De Vrederechter te Maarssen attendeerde in 1827 de burgemeester van Kockengen op het feit dat men door middel van "buitenbraak" goederen stal uit de bakkerijen.¹⁴ De dieven kropen van buitenaf de ovens van de bakhuizen binnen door de gang waardoor van buitenaf de takkebossen in de oven werden geschoven en gingen met de goederen ook weer door die gang naar buiten. Hetzelfde feit was eerder al in Amersfoort geconstateerd.

Niet alleen de Vrederechter bemoeide zich met de politie, ook de Gouverneur des Konings wilde enig inzicht hebben in het doen en laten van de politiemensen Op 18

november 1828 verzocht hij per circulaire aan alle burgemeesters in de provincie, hem tabellen toe te sturen waarin allerlei gegevens over de veldwachters vermeld moesten worden.¹⁵ Zo zou hij een goed inzicht krijgen in het gehalte van deze ambtsdragers. Zo'n ingevulde "Staat van het Politiewezen" moest voortaan elk jaar in de maand december worden opgestuurd.

Taken op grond van het Reglement van Politie

De veldwachter moest niet alleen stropers, bedelaars en dieven arresteren, maar ook overtredingen van het Reglement van Politie (later bekend onder de naam Algemene Politie Verordening) signaleren.¹⁶ Hieronder volgen enige artikelen die een indruk geven over hoe het in die tijd toging.

Uit het tweede hoofdstuk: "Algemeene Voorzorgen tegen Brand", lezen wij in Art. 5: "Er zullen geen Huizen, Schuren of andere Gebouwen hoe ook genaamd binnen den kring van het Dorp ofwel buiten hetzelfde anders dan op eenen afstand van 100 Ellen, van alle andere Huizen en Gebouwen met Riet of Stroo mogen worden gedekt zonder toestemming van den Burgemeester".

Art. 6 vermeldt: "Binnen het Dorp zullen geene Hooibergen, Kaagbergen Hooi of Stroo Schelven etc: zonder zoodanige toestemming mogen worden opgericht". Volgens Art. 9 moest de klapwaker letten op brandende lampen, die men 's nachts niet onder een rieten dak, in een achterhuis of in een schuur mocht hangen. Volgens Art. 18 mocht niemand "langs de publieke weg nog in Particuliere Tuinen of Erven met enig geweer . . . schieten, ook zal niemand eenige Voetzoekers of andere van Buskruid gemaakte Vuurwerken mogen afschieten of afsteken, dan met toestemming van den Burgemeester, terwijl niemand daartoe eenig vuur zal mogen leenen of toelaten dat opgelimde Vuurwerken aan een brandende Pijp worden aangestoken."

Uit het derde hoofdstuk: "Maatregelen ter bevordering der Veiligheid", lezen wij in Art. 23: "Een ieder zal verplicht zijn deszelfs Vaartuigen, die bij gebrek aan andere legplaatsen, des nachts aan de opene Erven, of in de Weteringen en Slooten aan de wegen grenzende worden vastgelegd, behoorlijk aan een ketting en Slot vast te Sluiten, terwijl van alle kleine Vaartuigen, de Riemen, Stokken, Haken of boomen des nacht in Schuuren of andere geslotene Bergplaatsen zullen moeten worden geborgen; van deze verordening zijn uitgezonderd de Vaartuigen waarin de Schippers of derzelve knechts nacht verblijf houden."

Art. 25 verplichtte "De Logement en Slaapsteehouders en alle andere Ingezetenen aan den Burgemeester of bij deszelfs absentie aan één der Assessoren opgave te doen van de Personen aan welke zij voor geld, Huisvesting verschaffen, zelfs voor éenen Nacht".

Art. 27 gaat over straatschennerij: "Het is verboden om Boomen of andere Eigendommen te Schenden of eenig andere Straatschenderij of wat daarmede gelijkstaat te plegen".

In de algemene bepalingen van het reglement lezen wij in Art. 58 dat "Ieder Ingezeten zal verplicht zijn, zonder eenige tegenspraak te gedogen, dat door den Burgemeester, Assessoren, Veldwachter, Bode of andere daartoe door het Bestuur gekwalificeerde Persoon, zoo dikwijls en ten welken tijde zij zulks zullen goedvinden, visitatie worde gedaan of ook eenige overtreding, tegen deze keur bestaat, zullende zij, die deze visitatie mogten pogen te beletten verstaan worden zich te hebben schuldig gemaakt, aan verzet tegen de Publieke Authoriteit en mitsdien incurreren de Straffen daartegen bepaald". Volgens Art. 59 konden geldboetes worden opgelegd van 1 tot 7 gulden. Onvermogensden of onwilligen konden in plaats van een boete een gevangenisstraf krijgen van 24 uur.

Veel stroperij

Toch baarde de stroperij op het platteland de Gouverneur veel zorgen. In een circulaire van 1830 verzocht hij de commissiën (= akten) van buitengewone jachtopziensers in de laatste drie maanden van elk jaar te laten

verifiëren door de houtvesters van de provincie.¹⁷ Tevens achtte hij het nodig de aandacht te vestigen op de nalatigheid of onverschilligheid van deze buitengewone jachtopzieners wat betreft de surveillance in hun gebied en te melden dat bij een voortduren van de situatie de veldwachter - wiens nevenfunctie het slechts betrof - ontslagen zou kunnen worden. Een heel ernstige waarschuwing dus. Voor de jachtopzieners was zelfs een instructie vastgesteld waaraan zij zich moesten houden.¹⁸

Toch hielp dat niet direct, want op 5 juli 1831 kwam nogmaals een waarschuwing van de Gouverneur.¹⁹ In die brief gelastte hij de veldwachters nauwkeurig toezicht te houden op de stroperij. Hem was gebleken dat er veldwachters waren die uit vrees of tegenzin hun werk niet goed deden.¹⁹ Veel veldwachters hadden een leeftijd boven de 60 jaar, en sommigen zelfs boven de 80. Het is dan begrijpelijk dat zij niet veel in de weilanden en de bossen te vinden waren maar liever in het dorp bleven.

Niet alleen de veldwachter maakte proces-verbaal op, ook de burgemeester deed dit in zijn hoedanigheid van Hulpofficier van Justitie, bij wie men een klacht kon indienen en aangifte doen van een strafbaar feit. Zowel de veldwachter als de burgemeester had nog wel eens met de Officier van Justitie in Utrecht te maken. De veldwachter moest dan ook in februari 1828 naar aanleiding van een proces-verbaal informatie verschaffen aan de Officier van Justitie.²⁰ Dat was niet zo eenvoudig: in die tijd had men nog geen openbaar vervoer. De veldwachter moest met de schuit of met een rijtuig mee dat die richting uitging. Hij was daar zeker een dag mee kwijt.

Veldwachter ook bode van gemeente en polders

Op 27 februari 1827 was veldwachter J. Bleumink tevens benoemd tot bode der gemeente en polders.²¹ Ook was toen bepaald, dat Bleumink aan de vorige veldwachter, J. Spee Schreuder, jaarlijks een bedrag van f 40,-- zou uitkeren zolang Schreuder in de gemeente Kockengen zou wonen en bereid zou zijn inlichtingen te verstrekken aan Bleumink. In de vergadering van Burgemeester en Assessoren van 10 mei 1831 werd besloten dit bedrag te verminderen tot f 30,-- per jaar, terwijl Bleumink ook de gehele beloning voor de bodediensten zou krijgen, aangezien hij toen alle daaraan verbonden werkzaamheden verrichtte.²¹

J.S. Schreuder had een request bij de Gouverneur ingediend omdat hij het hiermee niet eens was. De burgemeester meldde evenwel aan de Gouverneur dat tot het bovenstaande besloten was met volledige instemming van de gemeenteraad en dat deze regeling van huishoudelijke aard was. Tevens haalde hij aan dat "ingeval . . . J.S. Schreuder niet uit hoofden van lichaamsgebreken en ongesteldheden, wezenlijk medelijden verdienende als dan de brutale wijze van spreken en handelen zoodoer hem als zijne vrouw, en derzelver ondankbaarheid jegens den tegenwoordigen Bode, welke nu reeds sedert ruim 4 jaren de werkzaamheden verrigt en alle beloning aan hun uitgekeerd heeft, vóór lang ten volle hadden gemeriteerd dat de voorwaardelijke toegekende uitkeering geheel ware ingetrokken zoodat . . . J.S. Schreuder alle redenen heeft om dankbaar te zijn, dat althans voorloopig nog op f 30,-- per jaar door hem kan worden gerekend, en het derhalve voor hem raadzaam was, zich zoodanig te gedra-

gen dat ook dit niet worde ingetrokken".

Duidelijke taal dus van de Kockengense burgemeester. Gedeputeerde Staten van Utrecht verwezen Schreuder dan ook op 3 juni 1831 terug naar zijn gemeentebestuur.²² Doch opnieuw stuurde Schreuder een request naar de Gouverneur. Laatstgenoemde sprak daarop als zijn mening uit dat de burgemeester het probleem goed had onderkend, maar gaf hem toch in overweging aan Schreuder voortaan van gemeentewege een vaste geldelijke ondersteuning te geven op grond van de volgende motivering: "zoo lang zijne ongelukkige ongesteldheid en behoeftige omstandigheid dit mogt noodig maken", in aanmerking genomen zijn tienjarige getrouwe dienst en de behoeftige staat waarin hij door zijn ziekte met zijn huisgezin verkeert "alook de bedenking dat hij zijn post van veldwachter en polderbode heeft moeten vaarwel zeggen, uit hoofde van omstandigheden geheel van zijnen goeden wil of magt onafhankelijk."²³ Op deze voorspraak van de Gouverneur zal Schreuder die ondersteuning wel gekregen hebben, en Bleumink de gehele toelage als polderbode.

Heibel binnen de kerk

Een geval van straatschennerij en andere baldadigheden, die een diepere achtergrond hadden dan het leek, deed zich voor in oktober 1831.²⁴ Op twee achtereenvolgende avonden werd door onbekenden bij broodbakker P.F. Fischer in het dorp vuilnis door de ramen naar binnen gegooid. Op een andere avond of nacht werd een boom voor zijn huis uit de grond gerukt. Bij de weduwe H.W. Pernée werd een rozenboom uit de grond gehaald en tegen de voordeur geplaatst, waarna men aanbelde; bij het opendoen viel de boom naar binnen. Ondanks naspeuringen van de veldwachter werden de daders niet gegrepen.

Bij nader inzien bleek er verband te bestaan met een controverse tussen twee partijen binnen de Hervormde Gemeente van Kockengen over de opvolging van de predikant.²⁵ De ene partij wilde Ds. N. van de Roemer uit Nieuwpoort, die voorgedragen was door de Ambachtsheer J.C. Duuring. De andere partij wilde Ds. Lorenz in de vacature benoemd zien. De kerkeraad was tegen de voordracht van de Ambachtsheer. Bakker Fischer en weduwe Pernée behoorden tot de zwakste van die twee partijen. De burgemeester publiceerde een waarschuwing aan alle betrokkenen die zich met straatschennerij en baldadigheden bezighielden en dreigde straffen en boetes op te zullen leggen.²⁴ Desondanks werd op 24 oktober wederom een boom omvergetrokken bij bakker Fischer en werd op zijn raam een papier geplakt met de tekst:

Gij muiteling. Gij hebt te vrezen,
Gij hebt nog negen boomen staan,
waarvan er kortelings een moet wezen,
die ook te grond moet liggen gaan.

De onenigheid in de kerk, waarin Fischer diaken was, liep zo hoog op, dat zelfs de Minister van Staat er aan te pas moest komen.²⁵ De rust keerde pas

weer toen Ds. Van de Roemer zich terugtrok en bedankte voor de benoeming. Daarna kon de veldwachter weer meer geregeld aan zijn normale dagelijkse werk toekomen.

Bedelaar gearresteerd en afgevoerd

Onder andere arresteerde veldwachter Bleumink een bedelaar die op 21 november 1831 bij bakker Fischer om eten had gebedeld.²⁶ Zijn naam was Jacobus Petrus van Kampen, oud 30 jaar en hij gaf op gruttersknecht te zijn, zonder vaste verblijfplaats. De veldwachter bracht hem naar Woerden waarna de politie aldaar zich over hem ontfermde, die hem de volgende dag naar Utrecht bracht en ter beschikking van de Officier van Justitie stelde. De burgemeester meldde aan de Officier, dat Van Kampen niet vrijwillig naar de kolonie de Ommerschans wilde gaan.²⁷

Ommerschans, in de Overijsselse gemeente Ommen gelegen, was van 1824 tot 1896 een kolonie waar bedelaars naar toe werden gebracht, deels als straf en deels om te reclasseren.²⁸ Dat lukte niet altijd en meestal bleven zij jarenlang in dit gesticht, want men had te eten en een dak boven het hoofd.

Burgemeester tevreden over de veldwachter

Ook al was er soms kritiek op de veldwachter, hij kon blijven rekenen op de steun van zijn plaatselijke superieur. In antwoord op een schrijven van de Gouverneur van 19 januari 1833 deelde burgemeester J.B. Duisenberg mee dat veldwachter J. Bleumink zich behoorlijk van zijn plicht kweet.²⁹

Afb. 2. Korporaal van het 10de Regiment Lansiers uit dezelfde tijd als waarin J. Bleumink veldwachter van Kockengen was.

Afscheiding van de Hervormde Kerk

In 1835/36 scheidden zich een aantal gezinnen af van de Hervormde gemeente te Kockengen. Zij werden in officiële documenten Afscheidenen of Separatisten genoemd; hun bijeenkomsten waren verboden wanneer er meer dan 19 mensen aan deelnamen. In Kockengen waren eind 1836 al zo'n 50 Afscheidenen. Zij hielden op onvoorspelbare tijden bijeenkomsten, waartegen het toezicht van gemeentewege niet goed opgewassen bleek.³⁰ Enkele roerige jaren braken aan.

In maart 1840 berichtte burgemeester O.W. van Geijtenbeek, door ziekte geveld, aan de Gouverneur dat zijn vervanger, wethouder H.S. de Bruijn, geen proces-verbaal van zo'n illegale bijeenkomst wilde opmaken, en vroeg om toezending van een detachement militairen van het regiment lanciers om deze bij de Separatisten thuis in te kwartieren.³¹ Op 18 maart 1840 arriveerde het detachement, bestaande uit 1 officier, 1 wachtmeester, 2 brigadiers, 1 trompetter en 16 manschappen.³² Omdat beide wethouders weigerden aan de inkwartiering mee te werken, werd deze taak aan de gemeentebode Bleumink toebedeeld.³² De voorganger van de Separatisten, G. Klijn, deelde echter al spoedig aan de Gouverneur mee dat ze zich voortaan aan de voorschriften zouden houden, waarna het detachement op 31 maart 1840 weer werd teruggetrokken.³³

Nadat de koning in 1841 voorwaardelijk toestemming had verleend, konden de Afscheidenen een eigen kerk stichten en hun godsdienst vrij uitoefenen.³⁴ Niet alleen in Kockengen en Laag Nieuwkoop was dit het geval, ook landelijk zette de Afscheiding door.

Noten

- 1 K.J. Onderweegs, 1992. De gemeente Kockengen en haar veldwachters, 1812 - 1827. Tijdschrift Historische Kring Breukelen, jaargang 7, nr. 2, blz. 104 - 111.
- 2 In navolging van Jongeneel (1959, blz. 48, 130) noemde ik in mijn vorige artikel deze burgemeester G.D. van Riet. De voor het huidige artikel geraadpleegde bronnen spreken echter alle duidelijk van G.D. van 't Riet. Voorts spreken de geraadpleegde originele archiefstukken van burgemeester J.B. Duisenberg (niet - zoals Jongeneel, 1959, blz. 50 en 130, schrijft - J.R. Dreisenberg).
- 3 J.C. Jongeneel, 1959. Grepen uit de Geschiedenis van de Gemeente Kockengen. N. Samsom, Alphen aan den Rijn, 3e druk (1980, bewerkt door G.F.W. Herengreen), 135 blz., in het bijzonder blz. 48, 130.
- 4 Archief Gemeente Kockengen (Gemeentehuis te Breukelen). Brievenboek 11 November 1826 t/m 30 December 1830. Daarin: 1827, Nr. 49, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 19 februari 1827, omtrent de voordracht van de veldwachter.
- 5 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1856 t/m 1860. Daarin: 1858, Staat van het politie-wezen in de gemeente Kockengen, d.d. 20 december 1858.
- 6 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1826 t/m 1830. Daarin: 1827, Nr. 7 AZ, brief van de Gouverneur, d.d. 21 februari 1827, omtrent de benoeming van de veldwachter.
- 7 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 11 November 1826 t/m 30 December 1830. Daarin: 1827, Nr. 50, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 3 maart 1827, omtrent jacht en visserij.
- 8 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1826 t/m 1830. Daarin: 1827, Nr. 61, brief van de Gouverneur, d.d. 28 maart 1827, omtrent buitengewone opzieners der jacht.
- 9 Jongeneel, 1959, blz. 47.
- 10 Archief Gemeente Kockengen. Reglement betreffende de Stille Nachtwachten, 3 November 1828, Art. 5, 7, 13 en 19.
- 11 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1826 t/m 1830. Daarin: 1827, Nr. 21, brief van de Gouverneur, d.d. 14 juli 1827, omtrent surveillance van de veldwachter te Kockengen.

- 12 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1826 t/m 1830. Daarin: 1827, Nr. 263, brief van de Controleur van IJsselstein, d.d. 24 juli 1827, omtrent surveillance van de veldwachter op de middelen.
- 13 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 11 November 1826 t/m 30 December 1830. Daarin: 1827, Nr. 94, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 2 augustus 1827, omtrent surveillance van de veldwachter.
- 14 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1826 t/m 1830. Daarin: 1827, Nr. 102, brief van de Vrederechter, d.d. 27 juli 1827.
- 15 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1826 t/m 1830. Daarin: 1827, Nr. 8 AZ, Circulaire van de Gouverneur, d.d. 18 november 1827, omtrent de veldwachters.
- 16 Archief Gemeente Kockengen. Reglement van politie, d.d. 30 oktober 1827, Nr. 15.
- 17 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1826 t/m 1830. Daarin: 1830, Nr. 7 AZ, Circulaire van de Gouverneur, d.d. 19 januari 1830, omtrent de veldwachters als buitengewone jachtopzieners gekwalificeerd.
- 18 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1831 t/m 1835. Daarin: 1830, Nr. 10 AZ, brief van de Gouverneur, d.d. 27 mei 1830, omtrent de veldwachters.
- 19 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1831 t/m 1835. Daarin: 1831, Nr. 4 AZ, Circulaire van de Gouverneur, d.d. 5 juli 1831.
- 20 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1826 t/m 1830. Daarin: 1828, Nr. 55, brief van 25 februari 1828 van de Officier bij de Regtbank te Utrecht aan de Burgemeester van Kockengen over de persoon van Gerrit Koster. Ook: Wetboek van Strafvordering, 1921, art. 154.
- 21 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1831 t/m 1835. Daarin: 1831, Nr. 80, brief van de burgemeester van Kockengen aan de Gouverneur, d.d. 26 mei 1831, omtrent Rekwest van J.S. Schreuder.
- 22 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1831 t/m 1835. Daarin: 1831, Nr. 23, brief van Gedeputeerde Staten van Utrecht aan de burgemeester van Kockengen, d.d. 3 juni 1831, omtrent gemeente en polderzaken.
- 23 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen stukken 1831 t/m 1835. Daarin: 1831, Nr. 6, brief van de Gouverneur aan het plaatselijk bestuur van Kockengen, d.d. 1 augustus 1831, omtrent Adres van J.S. Schreuder te Kockengen.
- 24 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 10 January 1831 t/m 9 November 1834. Daarin: 1831, Nr. 144, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 24 oktober 1831, omtrent straatschenderij en andere baldadigheden.
- 25 Jongeneel, 1959, blz. 50.
- 26 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 10 January 1831 t/m 9 November 1834. Daarin: 1831, Nr. 156, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 22 november 1831, omtrent de arrestatie van J.P. van Kampen.
- 27 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 10 January 1831 t/m 9 November 1834. Daarin: 1831, Nr. 158, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 26 november 1831, omtrent de arrestatie van een bedelaar.
- 28 Sesam Geïllustreerde/Alfabetische Encyclopedie, Bosch & Keuning, Baarn, 1967, Deel 9, blz. 54.
- 29 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 10 January 1831 t/m 9 November 1834. Daarin: 1833, Nr. 184, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 3 april 1833, omtrent gedrag van de veldwachter.
- 30 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 13 November 1834 t/m 1 Mei 1837. Daarin: 1836, Nr. 785, Brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 13 december 1836, aan de Gouverneur van Utrecht.
- 31 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 4 Januari 1840 t/m 30 April 1845. Daarin: 1840, Nr. 88/44, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 17 maart 1840, aan de Gouverneur der Provincie Utrecht inzake Separatisten.
- 32 Archief Gemeente Kockengen. Brievenboek 4 Januari 1840 t/m 30 April 1845. Daarin: 1840, Nr. 90/46, brief van de burgemeester van Kockengen, d.d. 18 maart 1840, aan de Gouverneur der provincie Utrecht.
- 33 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1836 t/m 1840. Daarin: 1840, Nr. S 119/64, brief van de Waarnemend Gouverneur, d.d. 31 maart 1840, aan de burgemeester van Kockengen.
- 34 Archief Gemeente Kockengen. Ingekomen Stukken 1841 t/m 1845. Daarin: 1841, Nr. A 3/34, Brief van de Staatsraad Gouverneur der Provincie Utrecht aan Burgemeester en Assessoren van Kockengen d.d. 2 februari 1841, met daarbij als bijlage Besluit van Koning Willem II, d.d. 15 januari 1841.